

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İctihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxviième ANNÉE

15 Octobre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 331

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

15 Teşrini evvel 1931

İNGİLTERE NEREYE GİDİYOR ? SU'ALINE AÇIK CEVAP

Bondan tam altı sene evvel ya'ni 15 teşrini evvel 1925 tarihinde ve 190 numrulu [İCTİHAD] ın başında yukarıdaki 'unvanla neşr edilmiş olan mekaleyi 'aynen istinsah ediyoruz. [İNGİLTERE] nin bu gün, içinde bulunduğ u malî, ictimai ve siyasî iztirab, altı sene evvelden görülmüşdür. Bu mekalenin bu gün okunması daha ziyade tefekküre ve mulahazaya sevk etmek ve daha faydalı olmak gerekdir :

İngiltere zamanımızın Roma İmparatorluğu - dur. Fakat kanunları, teşkilâtı, haşmet ve şevketi şe'niyesi sayesinde şarkda ve garbda , Avrupanın, Asyanın, Afrikanın büyük kısımları üzerinde mühib ve mahbub olarak hükümrân olduğu sıradaki Roma İmpertorluğu değil ; ruhî millisi ölmeye başlamış , seciyyesi gevşemiş ve ancak a'sar dide şevketi maziyesinin 'atalet hassasile, insiyakî , mariz ve münfa'il bir hayat yaşamaya başlamış olduğu sıradaki Roma impratoluğudur .

Kralıça Viktorainın şa'iri Lord Tenyson un, İngiliz şi'arını , İngiliz ruhunu, İngiliz seciyyesini tasvir ve tebci l etmeyi murad ederek yazdığı (Meysses) 'unvanlı manzumesinde :

« Tevekkuf etmek, bir şey'i payane erdirmek , bir elde parlayacak ve kullanılmakla ışıdayacak yerde divara asılı bir kılıc gibi paslanmak ne kadar hüzn engizdir ! Teneffüs etmek yaşamak mıdır ? Eğer çok ga'ib etdi isek yine bize kalan çokdur ; biz ne idiysek yine oyuz : Da'ima kendi kendilerine müsavi olan kahraman yürekleri zaman ve tali' daha ziyade za'if kıldı ise cehd ve gayret etmek , aramak , bulmak , ve asla vaz geçmemek emirlerinde 'ayni zaman ve tali' , bizi o kadar muhkem bir irade ile teslih etdi » .

Dediği ve İngiltere bu tasvire mâ sadak ol-

duğu zaman, şübhesiz bir az gerilerde kalmışdır.

İngiliz milletinin büyüklüğünü yapan en mühim haslatlardan biri, heman her şey'i , köprüyü, yolu, hastahaneyi, şümedüferi, mektepleri [1] hattâ inzibat gibi işleri bile kendi yapması ve Hükûmete pek az iş brakması idi . Sorbon darülfünunu mümtaz müderrislerinden ve Institut 'azasından Essai d'une psychologie politique du Peuple anglais ya'ni (İngiliz kavminin siyasî Psychologiası üzerine tecrübe'i kalem) unvanlı pek mu'teber kitabını 1900 de neşr eden **E. Boutmy**, kırk seneden beri İngilterenin artık eski İngiltere olmamaya başlamış olduğunu, İngilizin seciyyesi, artık eski metanet ve cîlâsını muhafaza etmediğini yazıyordu. Vaktile Hükûmetin mudahale ve mu'avenetini istemeksizin İngiliz halkının bizzat gördükleri işleri Hükûmete terk etmeye başlamış olduklarını nazarı dikkate 'arz ediyordu [2] ve bu suretle

[1] İngilterede mahalli mekâtib idarelerinin sarf ettikleri mebalığı 'azime haricinde yalnız Hükûmeti merkeziyenin ma'arif yolunda sarf ettiği on iki milyon İngiliz lirasının 9,870,000 i ibtida'î tahsile sarf olunuyordu ve bizzat ehalinin ve hususî cem'iyetlerin 1908 de ilk tahsili tahkim için sarfiyyatı bundan çok az değildi.

[2] Bu eser İctihad kütüphanesinin 22 , 23 ve 24 üncü kitablari olarak 1909 tarihinde (İngiliz kavmi) 'unvanile tarafımızdan tercüme ve neşr olunmuşdur.

zamanımızın **Roma imparatorluğu** olan **İngiltere** için bir hübüť devrinin başladığına imalâda bulunuyordu.

Topların, Orduların, Donanma'ların kuvvetleri, milkler feth, milletler teshir edebilir. Fakat bu meftuhatı muhafaza ve 'umran ve sa'adete mazhar etmek bu milletleri esirlikden çıkarub vatandaş ve her hâlde «teb'â'i sad'ka» mertebesine yükseltmek için töpdan ve maddî kuvvetlerden çok yüksek olan ma'nevi ve medenî kıymetler lâzımdır. Yalnız kuvve'i nadiyyenin uzun müddet bir fethi muhafaza edebilmiş olduğunu Tarih kayd etmemiştir ve esaretin, esir olandan ziyade esir edeni harab ettiği muhakkaktır. Bunu (Felsefe'i İstibdad) ında[1] Conte Viktor Alfieri ne kadar sarîh göstermiştir ! **İngiltere artık daha uzun müddet efendi kalamayacak derecede fazla kölelere malik olmuştur !** Bu kadar çok esirlere malik olan bir kavmin bir gün bu esirlerin memlûki olması, kanunı tabi'atce zarûridir.

İngilterenin inhitatı on dokuzuncu 'asrın son rub'unda belirmiştir ve harbi 'umumiden en vahim darbeyi yiyen İngiltere olmuştur ! Kari'lere garib görüne bilecek olan bu iddi'a ve da'vamızı kolayca izah edebileceğiz:

Bu gün bir kavmin şevket ve kudretini temsil eden, yalnız başına toplarının 'aded ve kudreti, ordusunun kesret ve intizamı değildir. Bu gün bir kavmin kudreti kavmiyye ve medeniyyesini, ez cümle, ticareti, sanayi'i, kabiliyyeti ictima'iiyyesi temsil ediyor. Bir 'asir evvele gelinceye kadar İngiltere dünyanın her tarafını ticaret ve sanayi'ile istilâ etmiş ve her tarafda mühib ve mahbub bulunuyordu. Ticaret gemileri 'ummanları yarıyor ve 'arzin kıt'alarını bir örümcek ağı gibi, deniz ve kara yolları ile sarıyordu. Fakat cihana bu tasarrufun nihayetsiz devamı, bilhassa İngiliz meşreb ve mizaci için mümkün olamazdı : Ondaki seciyye sebat ve salabeti, mnhiti mtehavvile sür'atle intibak edemeyecek derecede fazla idi. Cihan ve cihan

nın tabayı'ı sün'atle değışiyor, İngiliz mizaci 'aynı suretle değiyordu. Kivverinin muhtine intibak edemeyen bir Hükümet, uzun müddet hükmetti ve kıyveriye sahib kalamaz. Büyük üstad Doktor Gustave Le Bon bu ka'ideyi ne güzel icmal ve ifade etmiştir 'ibaresi 'aynen şöyledir :

L'art de gouverner consiste surtout aujourd'hui à s'adapter le mieux à des nécessités extérieures sur lesquelles la volonté ne saurait agir [2] .

Ki « idare'i Hükümet san'atı , bilhassa bu gün, üzerine iradenin te'sir icra edemediği harici icabata mümkün olduğu kadar eyi intibak etmekden 'ibaretdir.» demektir. Kavimler ve zihniyyetleri tehavvul ve tekâ'nül ediyordu. İta'at 'unsuru bozuluyordu. İngiliz, seciyyesinde muktezi elastikiyyeti bulamıyordu. İngiltere ticaret ve sanayi' 'âleminde ilk dirsek darbesini Japonyadan yedi : Bu gün Japonyanın kırk elli seneden beri te'sis etmiş olduğu mükemmel darüssana'aları vardı; Meselâ Japonyanın pamuk darüssana'ası daha 1898 de 6000 'amele istihdam ediyordu. Altı bin işciyi işleyen bir fabrikanın 'azameti kolayca tahmin oluna bilir. Bu darüssana'alar hissedarlarına yüzde 10 ve hattâ 20 kâr vermekde ve mükemmel işler yapmaktadır. Halbuki İngilterede mümasil darüssana'aların hissedarları temettü' hisselerinin her sene azalmakta olduğunu görmekdediler. Bunların en baba yiğiti temettü' hissesi olarak yüzde 3 verebiliyor. Farkın 'azameti İngiltere için fecidir. Şarklılar muhtac oldukları ma'mulatı kendileri yapmaya başlamışlardır : Sa'at , çini , kâğıd ve hattâ Paris çeşidleri diye şühret bulan itriyyat, Japonyada yapılmaktadır. Bu suretle Avrupa ma'mûlatı Şarkdan 'alettedric tard olunuyor. Ba'zı cins eşya, meselâ Kibrit, İngiltereye has ma'mûlatdan idi ve her sene Japonyada 600.000 altın franklık İngiliz kibriti satılırdı. 1895 de bu rakam 10.000 e tenezzül etti :

[2] M. le Dr. Gustave Le Bon - **Psychologie du Socialisme** p. 256 .

[1] Kütübhanesi İctihad - 'aded 19 ikinci tab' .

Halbuki Japonyalılar sıfırdan başlayarak bir kaç sene zarfında, 1895 senesinde, i'mal ettikleri kibritlerin satışını 2.275.000 altın franğa çıkardılar! 1890 tarihinde Japonlar senevi yalnız 700 franklık şemsiye yapar satarlardı, beş sene sonra 1895 de bu rakam 1.300.000 altın franğa balığ oldu. Japonyanın diğer ma'mul e'yası da bu nisbetde arttı. [1] Bu keyfiyyet İngiltere ticaretinin aksayı şarkda büyük ric'ati demekdi. Bu ticari istiska'ı, siyasi istiskal ta'kib etmek zarûri idi ve bunu görmemiz çok te'ehhur etmedi :

Sorbon Darülfünunu mu'allimlerinden Louis Cazamian ın 1911 de intişar etmiş olan **L'Angleterre moderne et son évolution** adlı mühim bir eseri vardır; bunu gözden geçirmek İngilterenin nereye gittiğini re'el'ayn görmekdir. Müellif yalnız mücerred da'va ve iddi'alarda bulunmuyor o, bir mu'arrah gibi elinde teşrih bıçağı olduğu halde yeni İngiltereyi mutala'a ediyor ve okuyana kat'i kana'at veriyor. O, tevellüdat mes'elesile, sureti mahsusada meşğul oluyor. Pek eyi gösteriyor ki İngilterede vaktile pek feyyaz olan tevellüdat muntazam ve mutezayid bir tenakus 'arz e. iyor ve hattâ nesil bozularak, Londra da efradı 'askeriyyenin boyları kısalıyor. Bir kavmin ticaretinin darbe yemesi, tevellüdatının azalması, efradının kıymeti fisiyologia'iyyesinin tenakusu, o kavmin kıymeti ictima'iyyesinin inhitata yüz tutması demek değil de nedir?

Vakile İngiliz için f'rar etmek hücum etmekdi: İleriye doğru hücum, mükilât üzerine hücum demekdi. Şimdi İngilterede kolay mu vaffakiyyetler aranıyor. Güçlükler önünde ric'at etmek meylî galebe ediyor. Louis Cazamian kitabını hülâsasını? Décadence ou évolution 'unvanı altında yapıyor ve İngiltere hakkında icmaline, u satırlarla başlıyor :

Une grandeur intacte peut-être, mais inquiète et qui s'interroge. [2]

[1] Dr. G. LE BON un sabıku'arz kitabı, sahife 261 - 263.

[2] Belki el değmemiş bir büyüklük, fakat bî huzur olan ve istintak olunan bir büyüklük.

Fakat bu söz 1911 de söyleniyor. bu tarihten sonra neler, neler olmadı ! Bu gün yüzlerce bin [1] işsiz 'amele ve bir sürü ictima'i hadise, **Büyük Britanya'nın Küçük Britanya** olmaya başladığını i'lân ediyor. (Shakspeare), (Byron), (Shelley), (Darwin), (Jenner), (Niewton) etc ... gibi e'azımı fikriyyesinin büyüklükleri ve kendisini 'asırlarca büyük ve kuvvetli olarak yaşatmış olan harsı sayesinde, Büyük Britaniya, büyüklük simasını muhafaza etmektedir.

İngiltere, muzlim ve ısyan eñiz mahrumiyyetlerin yanında muhteşem ve muş'aşa' ni'met ve mazhariyyetlerin uzun müddet müsterihane yaşayamayacağına pek dikkat etmek istemiyor görünüyor. (Urfi'î şirazi) ye nasıl hayran olamayım, **İran** ın bir zaman pek büyük olmuş olduğuna nasıl iman etmeyim, ki onun bir evladı :

« مایة انتعاش مظفرمان »

[2] کر به دامان صرصر اندازد

diye bilmi'dir. **Londres** de Lordların, Conte ların, zengin kâşanelerini, kapılarının önünde bekleyen yıldızlı automobilleri gördüm. Hyde-Park ın tahta sıraları üzerinde, caketlerinin yakalarını kaldırarak, gicelerin, göz yaları gibi bir şey olan şebnemlerin altında, ıslak ve muztarib geçirenleri gördüm. İngiltere, Communist Rusyanın propağandasından ziyade, bilerek veya bilmiyerek kendi yaptığı bolşeviklik propağandasından ihtiraz etmelidir !

Harbi Umumiden en büyük darbeyi İngiltere yemi'dir diyordum; izah ediyorum :

Rusyada çarlık çöktüğü gün çarlığın demir sütunu devrildi, Avrupanın, şarkdaki Avrupanın ayağını ezdi, fakat bu mu'azzam sütun Büyük Britanyanın, şarka ve bilvasita cihana hâkim büyük Britanyanın beli üstüne düdü; İmpratorluk Rusya, Avrupanın ve bilhassa İngilterenin hem müdhiş bir rakibi hem de do-

[1] Bu makalenin 1925 de yazıldığını unutmayın; bu gün işsizler mikdarı 2 milyonu buluyor. (haşiye'i 1931)

[2] Mazlumların gasb edilen maye'i ma'işeti, kuvvet ve celâdeti kasırganın eteğine atar.

layisile pek kıymetdar bir zahiri idi. Kavmler ve bilhassa şarki Asya kavmleri İngiltere ve Rus tahakkümlerinden birine katlanmakda muhtardı. İngiltereyi ehven şer'iy görüyordu. Rus boyunduruğuna İngiliz boyunduruğunu bizzatı tercih ediyorlardı. Çarlık düştükden sonra şark yalnız İngiltere ile karşı karşıya kaldı.

Bu müsa'id vaz'iyet şark için ne zamana kadar devam edecek? bu su'alin cevabi şudur:

Şark her gün daha ziyade kendi kudret ve istidatını his etmeye devam ettikçe Rusya da İmperatorluğun tekrarte'sisi müsteb'ad değildir; fakat İngilterenin sabık kudret ve şevketini kesb etmesi, zikr etdigimiz 'arazlar delâletile, diye biliriz ki müsteb'addir. Bir kavmin ki ticareti düşer, tevellüdatı düşer, sanayi'ı diğer milletlerin sanayi'ile rekabet edemez, ferdlerinin

kıymeti teşrihiye ve fisiologia'iyeleri düşer, onun sukuta bağlamamış nesi kalır? Bunu söyleyen İngiliz milletinin kadim bir hasmı değil bilakis,

onunu doğurmuş olduğu yüksek evladlarının, Hamlete gibi bütün dünya için edebî şah eserler ibda' etmiş, beşeriyete çiçek aşısı gibi, şümendüfer gibi kıymetdar hediyeler vermiş güzide ve lâyemut edib, mütefekkir, muhteri' evladlarının hayranı olan ve bedkhamımız olmadıkça, bütün beşeriyet için olduğu gibi, hiç bir zaman kendisinin de khayıkhahı olmaktan fariğ olmayacak bir sulhîdir, bir sulhîdir, ki

مصائب قوم عند قوم فوائد

iddi'asının butlanına şiddetle kanı'dır. hiç bir hususi felâket yokdur, ki 'umuma, az çok muzır te'siri olmasın.

Harbi 'Umumiden en büyük rahne ile çıkan kavmin İngilizler olduğu hakkında bir kelime daha söyleyeceğim: Mütarekenin ferdasında Journal d'Orient gazetesinde uzun bir mu'a-

katım intişar etmişdi. Muharririn bir su'aline cevap verirken 'aynen şu sözleri söylemişdim:

L'Angleterre a vaincu l'Allemagne, mais, hélas, l'Allemagne a militarisé l'Angleterre. ki « İngiltere Almaya yi mağlûb etdi fakat, heyhat! (Almanya) da İngiltereyi « Militiarisé » etdi » demektir. İngilterede mecburi 'askerlik kabul edildiği gün, bence İngiliz kavminin za'fı i'lân olunmuşdur. İngiltere Harbi 'Umumiye kuvvetinden değil za'fından iştirak etmişdir. İngiltere o muharrir benzemışdir, ki bir münakaşa'î kalemiyye esnasında mu'arızını mantikî ve 'aklî dela'il kuvvetile ilzam edemeyerek kalemini brakır ve mu'rızı üzerine sopa ile hücum ederk mağlûbiyyetini i'lân eder. İngiltere her tarafda tacirlerinin Alman tacirler tarafından, elyevm meşru' ta-

nınan yollarla koğulduğunu gördü. Buna, 'ayni silâhlarla muka-bele edemedi; daha ucuz, daha eyi mal çıkaramadı. Müşterileri, daha nazik

« TENNYSON » A [1]

Vasf edilmez yeni bir yanmak, uyanmak verdin
So'uyan sinelere muştâ'il imanıyla;
Güneşin sıyretine şimeni etdin teşrik
Pür tebessüm yanarak yükselen elhanıyla.

15 Nisan 1931 A. D.

mu'amele ile, güler yüzle, kendilerine Crêdit vermekle, taksitli te'diye kabul etmekle celb ve memnun edemedi. Bu rekabeti ticariyyeye ticarî yollara, ticarî usullerle karşı gelemedi; Uzağı görmez Kaiser Wilhelm in cezbisinden istifade etdi, Harbi 'Umumî yangınına bir benzin bombası gibi girdi, hem Almanya hem İngiltere gafletlerin en faci'ini irtikâb etdiler.

[1] Geçen nushanın bu yerine ber mu'tad derc edilmiş olan kıt'ada iki mühim tertib sehvi, görülemeyerek, kalmış olduğundan musahhah şeklini tekrar aşağıya derc ediyoruz:

RUHUN ŞİMŞEKLERİ

Bir hararetli ziya huzmesinin altında
'Azm ü imana çevirdim beşerin şeklerini,
Bir nefes almak için susdu karanlık giceler,
Ruhumun, bi hareket, bekledi şimşeklerini.

14 Nisan 1931 A. D.

Harbi 'Umumî Rusya İmperatorluğunun sükutunu doğurdu, bu ise, tekrar ediyorum, İngilterenin şarkda maddi ve ma'nevî mağlûbiyyet ve ric'atını intac etdi .

Mütarekenin ferdasında ya'ni Sovyet Rusya'nın ta'zzi'i tamından bir az evvel İngiltere cenûbî İranı bilkuvve istilâ etmiş ve oranın Petrol menba'larının başına oturmuşdu, bu, 1919 da oluyordu . İran silâhdan tecrid edilmiş olduğundan ve rus mu'avenetine istinad edemediğinden cenûbî İranı Büyük Britanyaya veren ve İran ile büyük Britanya arasında 'akd edilen mu'ahedenin tatbikına bir mani' yok zan olunuyordu . Halbuki bir az sonra mu'ahede lafzı murad kaldı ve İngiltere ric'at etdi . Yine 1919 da Efğan, İngiltere tahakkümüne karşı kıyam etdi ve Efğan Emiri (Emanullah Han), İngiltere ile i'tilâf tarafdarlığında galiba ileri gitdiği anlaşılan Harbiye nazırını asdı; İngilizlerle bir sıra muharebeler yapıldıktan ve ingilizlere hayli telefata verdikden sonra Efğan muzaffer oldu ve tam istiklâlını Büyük Britanyaya tanıttıran bir mu'ahedeyi 'akd etdi; Bu mu'ahedede Hindistan içinden geçerek (Piş Aver.) tarikile Efğanistanı serbestce her nevi' mühimmatı harbiye idhal etmek hakkı Efğanlılara İngilizler tarafından veriliyordu . Bu mu'ahede 15 Ağustos 1923 de (Londres) de tasdik edildi [1] O zamana kadar Efğanın yalnız Hindistanda ve (Londres) de sefiri bulunurken ba'dema her Devlet nezdinde sefir bulundurmak hakkını iktisab etdi. Şimdi Efğanistan hiç bir ingiliz kontrolüne tabi' olmaksızın memleketine her nevi' harb ve darb âlât ve edevatı idhal edebilmekde ve her istediği Devlet nezdine sefir göndermekdedir. Yine Harbi 'Umumiden sonra (Mısır) ın aldığı vaz'iyet ve elde ettiği imtiyazlar ma'lumdur . Fakat en büyük bağte ingiltereye bizden , Türkiyeden gelmiştir. Müerrih (G. Ferrero) nun nazarı dikkate büyük bir talakatle 'arz ve (Gustave Le Bon)

un ('Ameli Ruhiyyat)de te'yid ettiği vech ile « Bir Türk Generalının*dehası » ya'ni [Mustafa Kemal Paşa] Avrupanın karşısına dikildi . (Sèvres) mu'ahedesinden sonra(Lausanne) mu'ahedesinin 'akdı Avrupa ve bilhassa İngiltere için ma'nidar olmak ne kadar mümkünse o kadar ma'nidar ve belîğdir. Bu uzun ihtilaclardan sonra kari' hakkımızı, İngilterenin harbi 'umumiden en ziyade mutazarrır çıkan Devlet olduğunu iddi'adaki hakkımızı teslim etmiş olmak gerekdir. **İngiltere nereye doğru gidiyor? diyorsunuz işte cevabı : Uzun müddet mu'azzam ve zi şevket olmuş Roma imperatorluğunun gitmiş olduğu yere doğru .** Her sükut, ma'ruf sükut kanunu mucibince mütezayid sür'atle vuku' bulur ! Evladı fikriyyesinin kadim ve ebedi hayranı ve rahneler yememiş olduğu zamanlardaki harsinin yüksek bir derecede hürmetkârı olan bir Türk vatandaşı sıfatile söyleyorum : İngilterece elde etmek veya muhafaza etmek icab eden **Musul** [1], bizim Musulumuz değildir , bizim Musulumuzdaki petrol menba'ları değildir . Bu menba'lar yerine, seciyyesinin Energie menba'larile meşğul olmalıdır . O Moskova dan değil (Londres) dan endişe etmek zamanındadır. (Irak), (Hindistan), (Mısır)etc. silkiniyor : Bu atların sırtına ancak yere çarpılmak için binile bilecek ! On beş sene evvel balkan harbinden, her tarafı kan ve yara içinde çıkan milletimin huzuru ıztırabında [Şa'ika'i hayat] ı yazıyor ve bunda

Şi'irimin natıkası beste'i âhengindir ,

Kalbimin darbeleri demdeme'i cenğindir .

Olmayanlar ne kadar var ise şimdi olacak ,

Bagatorlarla cihani medeniyyet dolacak .

dedikden sonra

Tanınam Kudreti kılınışsa mukadder zillet ,

Milletim ! milletim ! ey uykuya kanmış millet !

Açarak surı hurafata bu müdhîş deliği ,

Sana kan yapmak içindir : ki eritdim çeliği .

kit'asile feryadına nihayet veriyordum .

[1] Mazi ile istikbal arasında : İctihad numara 151

1 Ağustos 1923

[2] L'Afganistan nouveau p. 16 (Paris 1924) .

[1]Mekalenin 1925 de yazılmış olduğunu unutmayın.

Mekalenin temamiyyetini muhafaza etmek istediğimiz için bir kelimesini bile tay etmiyoruz . [İctihad]

Şimdiye kadar olmayanların çoğu oldu : Türkiye büyük bir meş'al doğurdu ; önünde bu meş'al olduğu halde başka bir can ve heyecanla yürümeye 'azim **Türk** ün kanında yeni bir nar ve nur yanacak . Cihan büyük bir sukut ile dinc bir su'udun huzurunu inkışafındadır . Azalan tevellüdat , kısalan boylar , çoğalan işsizler , Artan gayri raziler ' tevessü' ve tevali eden

iktisadi ve ticarî hezimetler İngiltere için Musul mes'elesi gibi harici mes'elelerin ehemmiyetini milyona karşı 1/2 rakkamı derekesine indirmek lâbüddir . Bu ictimai mulahazada bir ikaz ruhu vardır ve bu ikaz hiç bir milletin ' 'alel'umya ' bedkhahı olamayan bir ruhun ikazidir .

14 Teşrini evvel 1925 İctihad Evi Dr. AB. Djeddet

Sıhhi sütün

BESLENME USULÜ

[Geçen sayıdan maba'd ve hitam]

İnsanlar için hayatî ve calibi dikkat olan bu meselenin ehemmiyetini takdir etmezler ve ona lâıyk olduğu derecede dikkat ve ri'ayet etmezlerse hiç bir vakit onlara musallât olan hastalıklardan kurtulamazlar.

Burada işlenen hataların en büyüğü tegaddi meselesindedir. Alelhusus çocukların beslenmesi ve en ziyade onların kemik ve dişlerinin terkebine giren ma'deni ecsamın eksikliğinden ileri gelmektedir. Bunun için kemik ve dişleri bozuk neşvüneması noksan, a'zası çarpık, siması çıkık göğsü dar ve basık kimseler bu gün şehir ve kasaba sakinlerinin ekseriyetini teşkil etmektedir.

Bu sıhhat züğürtlüğüne başlıca sebep gıdamızda ma'deni ecsamı noksanıdır. Vücudümüzde vuku bulan kimyevi fi'iller üzerine pek sıkı tesiri olan bu cisimler kan ve lenfa ile a'zamızı teşkil eden bütün neslerin sıhhi şerait dahilinde vazife ifa etmelerini temin hususunda pek büyük bir rol oynamaktadırlar.

Bermu'tad beyaz ekmek ve beyaz un ile ma'mul hamur işleri , et, margarin, şeker ve çaydan ibaret olan tagaddi tarzımız vasıtasile kâfi mikdar ma'deni ecsam alamıyoruz.

Ma'deni cisimleri ziyade miktarda

havi olan süt ve sütlü şeylerle münasip surette bişirilmiş yeşil sebze gibi ot, kök nev'inden şeylele taze meyvalar ve kepikli undan yapılmış ekmek ve saireyi bu gün yediğimiz miktardan daha çok fazla ile yer isek beslenme usulimizde büyük bir terakki a'yni zamanda sıhhatimize de ziyadesile hizmet etmiş oluruz.

Bir çeyrek asır kadar evvel keşf edilen ve bazı gıdalarda mevcudiyeti pek aşikâr bulunan (Vitamine) namındaki gıdaî maddelerin mütemmimi cisimler beslenme tarzını büsbütün başka bir yolda aydınlandırmıştır .

Son zamanda "Vitamineler," hakkında yapılan neşriyat pek büyük bir alâka uyandırmıştır ve tarzı tegaddinin yeni bir yolda inkışafını mucib olmuştur. Ma'amafih diğer bir kısım halkın bu Vitamine bahsi etrafında yapılan gürültülerin fen adamlarının geçici bir takım dedikodularından ibaret olduğunu ve bunun da temanen unutulacağını söylemektedirler. Halkın bir kısmı diyorlar ki biz vücudumuzün nasıl beslenmesi lâzım geldiğini pekâlâ biliriz onun için yeniden yeniye beslenme usülleri ve tegaddi yolları öğrenmek için sarf edecek vaktimiz yoktur. Ancak onlar ne derlerse desinler hakikat şudur ki ilmin gösterdiği yol-